

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA w ŁODZI**
ul. Piotrkowska 120
90-006 Łódź
tel. (42) 636 36 89, fax (42) 636 07 12
e'mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO 61- 14( )/14/AK

Łódź, dnia 21 października 2014 r.

DECYZJA Nr RŁO 26/2014

- I.** Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

wobec uprawdopodobnienia stosowania przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu w umowach zawieranych w obrocie gospodarczym z konsumentami w oparciu o wzorce umowy o nazwie: „Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczanie wody” i „Umowa o odprowadzanie ścieków”, postanowienia o treści:

- „*Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...)*,”

które uprawnia Miejskie Wodociągi i Kanalizację Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy w innych przypadkach, niż określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858, ze zm.), i tym samym stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.),

oraz po przyjęciu zobowiązania Miejskich Wodociągów i Kanalizacji Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim do **podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, nakłada się** na Miejskie Wodociągi i Kanalizację Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu

Świętokrzyskim **obowiązek wykonania przyjętego zobowiązania poprzez:**

- przedłożenie, odbiorcom wody i dostawcom ścieków, których umowy zawierają zakwestionowane postanowienie, informacji, że w zawartych umowach nie obowiązuje postanowienie o treści: „Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...)” a w to miejsce obowiązuje zapis: „Przedsiębiorstwo może wypowiedzieć umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w § 11 ust. 1 punkty 10 do 4) (...) tj. przyłączy wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa/ Odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty/ jakość wprowadzonych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie lub pominięcie urządzenia pomiarowego/ został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, tj. bez zawarcia umowy jak również przy celowo uszkodzonych lub pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych” wraz z propozycją, by w związku z dokonanymi zmianami zawarli z Miejskimi Wodociągami i Kanalizacją Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim umowy na podstawie nowego wzorca umowy, poprzez stawiennictwo w siedzibie Spółki, bądź za pośrednictwem inkasenta,

w terminie 8 miesięcy (ośmiu miesięcy) od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy

– **w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,**

nakłada się na Miejskie Wodociągi i Kanalizację Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim, **obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, zawierającej:**

- 1) kopię pierwszej zawartej umowy w oparciu o nowy wzorec umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, zgodny z wprowadzonym w dniu 2 czerwca 2014 r. nowym wzorcem umowy, o ile taka umowa zostanie zawarta,
- 2) dowody przedłożenia odbiorcom wody i dostawcom ścieków, których umowy zawierają zakwestionowane postanowienie, informacji wskazanej w pkt I niniejszej decyzji,

w terminie 9 miesięcy (dziewięciu miesięcy) od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W toku postępowania wyjaśniającego sygn. akt RŁO-400-15/14, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: „Prezes Urzędu”) ustalił, że są podstawy do podejrzenia, iż Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim – zwane dalej „Wodociągami” - wykonując zadania własne w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty, dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Usługi świadczone są przez Wodociągi na podstawie zawieranych z odbiorcami wody umów, do których znajdują zastosowanie przepisy ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858, ze zmianami) – zwanej dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków” – wraz z przepisami wykonawczymi do tej ustawy. Art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków zawiera zamknięty katalog okoliczności, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne. Oznacza to, że wstrzymanie dostaw wody lub odbioru ścieków może nastąpić tylko wtedy, gdy wystąpi jedna z przesłanek określonych w tym przepisie. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie może zaprzestać świadczenia usług na rzecz odbiorców wody w innych przypadkach niż określone w ustawie. Skoro tylko w wymienionych enumeratywnie przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć wodę, to też tylko w tych samych przypadkach może umowę wypowiedzieć. Przyczyny wypowiedzenia umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne są wobec tego enumeratywnie wyliczone. Rozwiązanie umowy oznacza praktycznie zaprzestanie świadczenia usługi dostarczania wody. W umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umowy o nazwie „Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczanie wody” i „Umowa o odprowadzanie ścieków” Wodociągi stosują postanowienie o treści: *„Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...)”*,

W związku z powyższym Prezes Urzędu, Postanowieniem Nr 1/61-14/14 wydanym w dniu 3 września 2014 r. wszczął z urzędu **postępowanie** w sprawie podejrzenia stosowania przez Wodociągi praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na bezprawnym działaniu, to jest stosowaniu w umowach zawieranych w obrocie gospodarczym z konsumentami w oparciu o wzorce umowy o nazwie: „Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczanie wody” i „Umowa o odprowadzanie ścieków”, postanowienia o treści: - *„Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...)”*, które uprawnia Wodociągi do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy w innych przypadkach, niż określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858, ze zm.), i tym samym stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) (zwaną dalej: „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”), o czym zawiadomił Wodociągi.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu niniejszego postępowania Wodociągi w piśmie z dnia 22 września 2014 r. wskazały, że podtrzymują swoje zobowiązanie do podjęcia działań zmierzających do wyeliminowania wskazanego naruszenia i wnoszą o rozstrzygnięcie postępowania wydaniem decyzji zobowiązującej. Jednocześnie, biorąc pod uwagę fakt, iż kierując się interesem nowych klientów i swoim ekonomicznym interesem, podjęły już działania polegające na wprowadzeniu nowego wzorca umowy nie zawierającego kwestionowanego przez Prezesa Urzędu postanowienia, zobowiązują się do usunięcia trwających skutków naruszenia, poprzez powiadomienie konsumentów w okresie 8 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązującej, że postanowienie o treści: *„Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...)”* nie obowiązuje, a w to miejsce obowiązuje zapis: *„Przedsiębiorstwo może wypowiedzieć umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w § 11 ust. 1 punkty 10 do 4 (...) tj. przyłącze wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa/ Odbiorca usług nie uiszczył należności za pełne dwa okresy obrachunkowe*

następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty/ jakość wprowadzonych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie lub pominięcie urządzenia pomiarowego/ został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, tj. bez zawarcia umowy jak również przy celowo uszkodzonych lub pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych” wraz z propozycją, by w związku z dokonanymi zmianami zawarli z Miejskimi Wodociągami i Kanalizacją Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością umowy na podstawie nowego wzorca umowy, poprzez stawiennictwo w siedzibie spółki, bądź za pośrednictwem inkasenta,

Pismem z dnia 2 października 2014 r. Prezes Urzędu poinformował Wodociągi o zakończeniu zbierania materiału dowodowego.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim są wpisane do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000003191, prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Kielcach X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Zgodnie z aktualnym odpisem z rejestru przedsiębiorców przedmiotem działalności Wodociągów jest m.in. pobór i uzdatnianie wody, z wyłączeniem działalności usługowej, działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Podstawę prawną działania w ww. zakresie Wodociągów na terenie miasta Ostrowca Świętokrzyskiego stanowi zezwolenie udzielone przez Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego decyzją z dnia 23 grudnia 2002 r.

W ramach prowadzonej działalności związanej z zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków Wodociągi zawierają z odbiorcami wody i dostawcami ścieków pisemne umowy, stosując wzorce umowy o nazwie „Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczanie wody” i „Umowa o odprowadzanie ścieków”. W treści tych wzorców Wodociągi zamieściły postanowienie o treści: „*Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...)*”.

Art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków brzmi: „Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.”.

W dniu 2 czerwca 2014 r. Prezes Zarządu Wodociągów wydał Zarządzenie Nr 7/2014, na podstawie którego został wprowadzony do obrotu gospodarczego nowy wzorec umowy nie zawierający kwestionowanego przez Prezesa Urzędu postanowienia.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań. W decyzji tej, jak wynika z art. 28 ust. 3, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Przytoczony powyżej przepis, jako przesłanki warunkujące możliwość wydania decyzji wskazuje: uprawdopodobnienie, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 oraz zobowiązanie się przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom.

W niniejszym postępowaniu wymaga zatem rozważenia, czy wskazane warunki zaistniały w odniesieniu do działań i zobowiązań Wodociągów, a ponadto, czy w przypadku ich wystąpienia uzasadnione jest przyjęcie zobowiązania strony postępowania i wydanie przez Prezesa Urzędu decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W pierwszej kolejności zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w przedmiotowej sprawie niezbędne jest ustalenie, czy doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego a następnie uprawdopodobnienie naruszenia przesłanek praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zarzucanej Wodociągom, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy.

Naruszenie interesu publicznoprawnego

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w ustawie jest wobec tego, aby działania przedsiębiorców, którym zarzucono naruszenie jej przepisów – stanowiły potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zatem, w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym.

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem działania Wodociągów nie były ograniczone do określonych odbiorców lub ich grupy. Dotyczyły wszystkich aktualnych i potencjalnych odbiorców wody i/lub dostawców ścieków na terenie Ostrowca Świętokrzyskiego.

Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uprawdopodobnienie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W przedmiotowym postępowaniu Prezes Urzędu postawił Wodociągom zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umowy o nazwie „Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczanie wody” i „Umowa o odprowadzanie ścieków” postanowienia o treści: „*Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...), które w swojej treści stoi w sprzeczności z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.*”

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy.

Tym samym dla uprawdopodobnienia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia trzech przesłanek:

- 1) działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1)

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2. Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.) - zwanej dalej: „ustawą o swobodzie działalności gospodarczej” - przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim są wpisane do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000003191, prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Kielcach X Wydział

Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeksu spółek handlowych (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 1030), będąc spółką kapitałową wpisaną do rejestru posiadają osobowość prawną. Nie ulega zatem wątpliwości, iż ww. Spółka jest przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz powołanego wyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W związku z powyższym **Prezes Urzędu stwierdził, że pierwsza przesłanka** niezbędna do uprawdopodobnienia stosowania przez Wodociągi praktyki wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została spełniona**.

Ad 2)

Bezprawność jest to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Pojęcie porządek prawny obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych jako zasady współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Przy ocenie bezprawności rozważenia wymaga kwestia, czy czyn był zgodny, czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego tj. normami prawa powszechnie obowiązującego a także z nakazami i zakazami wynikającymi z zasad współżycia społecznego. Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. XVIII AmA 32/05) wskazując, iż art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, (którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest art. 24 ust. 2), nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem.

Punktem wyjścia przy ocenie, czy w związku z posługiwaniem się przez Wodociągi w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych w oparciu o wzorce umowy o nazwie „Umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczanie wody” i „Umowa o odprowadzanie ścieków”. postanowienia o treści: „*Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...)*”, nie doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, są przepisy art. 8 ust. 1 pkt 1–4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, które wskazują, w jakich okolicznościach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne uprawnione jest do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy. Przepis powyższy stanowi, że przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącza kanalizacyjne, jeżeli:

- a) przyłączy wodociągowe lub przyłączy kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- b) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- c) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;

d) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Formułując powyższy przepis ustawodawca nie posłużył się sformułowaniem „w szczególności” lub podobnym. Oznacza to, że katalog okoliczności, które stanowią podstawę do wstrzymania świadczenia usług ma charakter zamknięty, który nie może być dowolnie i arbitralnie rozszerzany przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne w treści umowy. Odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego może nastąpić zatem wyłącznie wówczas, gdy wystąpi któraś z przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W powyższym kontekście wziąć należy jednocześnie pod uwagę szczególny charakter usług zaopatrzenia w wodę. Woda jest dobrem niezbędnym do egzystencji. Zgodnie z art. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków ustawa ta określa między innymi zasady tworzenia warunków do zapewnienia ciągłości dostaw i odpowiedniej jakości wody oraz zasady ochrony interesów odbiorców usług, z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska i optymalizacji kosztów. Sam ustawodawca wprowadził regulacje, które mają każdemu zapewnić ciągły, nieprzerwany dostęp do wody z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska i optymalizacji kosztów oraz enumeratywnie wymienia przypadki, w których ten dostęp można ograniczyć.

W ocenie Prezesa Urzędu brzmienie postanowienia umownego, zgodnie z którym: *„Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...)”* skutkuje w efekcie zamknięciem przyłącza wodociągowego i/lub kanalizacyjnego, a więc zastosowaniem przez Wodociągi środków technicznych uniemożliwiających dalsze korzystanie z usług, co nie znajduje odzwierciedlenia w brzmieniu artykułu 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zdarzenia, o których mowa w hipotezie powołanego przepisu obejmują bowiem ściśle określone sytuacje, w których może nastąpić odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego. Oznacza to, że kwestionowane postanowienie umowne statuuje możliwość przekroczenia przez Wodociągi jej ustawowych kompetencji, jako dostawcy usług wodociągowo-kanalizacyjnych, w zakresie możliwości wstrzymania świadczenia usług, gdyż pozwala na rozwiązanie umowy, pod warunkiem zachowania trzymiesięcznego terminu wypowiedzenia, praktycznie zawsze wtedy, kiedy Wodociągi uznają to za zasadne z ich punktu widzenia.

W związku z powyższym Prezes Urzędu stwierdził, że zostało uprawdopodobnione, iż opisane wyżej zachowanie Wodociągów może być działaniem bezprawnym. Tym samym **Prezes Urzędu stwierdził, że druga przesłanka** niezbędna do uprawdopodobnienia stosowania przez Wodociągi praktyki wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została spełniona.**

Ad 3

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 24 ust. 3 tej ustawy stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Dla uprawdopodobnienia

naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu. Takie stanowisko trwale podtrzymuje w swoim orzecznictwie Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (por. wyroki z dnia 4 lipca 2001 r. sygn. akt XVII AmA 108/00 i z dnia 23 lutego 2002 r. sygn. akt XVII AmA 133/2001).

Stosowane przez Wodociągi wzorce umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków, wykorzystywane są przy zawieraniu umów m.in. z konsumentami. Stroną takich umów są zarówno obecni jak i wszyscy przyszli (potencjalni) odbiorcy wody i dostawcy ścieków na terenie Ostrowca Świętokrzyskiego, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z dostępnymi wzorcami umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawierającymi kwestionowane postanowienie. Zatem krąg adresatów takich wzorców jest z góry nieokreślony, nieograniczony. Przy zawieraniu wskazanych umów Wodociągi posługują się opracowanymi przez siebie wzorcami umowy. Swoboda odbiorców wody i dostawców ścieków jest wobec tego ograniczona jedynie do podpisania lub nie podpisania przedłożonej im umowy. W związku z tym zawarte w nich bezprawne postanowienie godzi w ich interesy.

W związku z powyższym **Prezes Urzędu stwierdził, że trzecia przesłanka** niezbędna do uprawdopodobnienia stosowania przez Wodociągi praktyki wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została spełniona**.

Reasumując, w przedmiotowym postępowaniu **zostało uprawdopodobnione, że Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim stosują praktykę**, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W związku ze zmianą wzorców umów zawierających kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie Wodociągi złożyły zobowiązanie do przedłożenia w terminie 8 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej odbiorcom wody i dostawcom ścieków, których umowy zawierają zakwestionowane postanowienie, informacji, że w zawartych umowach nie obowiązuje postanowienie o treści: „*Umowa może być rozwiązana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (...) a w to miejsce obowiązuje zapis: „Przedsiębiorstwo może wypowiedzieć umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w § 11 ust. 1 punkty 10do4) (...) tj. przyłącze wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa/ Odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty/ jakość wprowadzonych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie lub pominięcie urządzenia pomiarowego/ został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, tj. bez zawarcia umowy jak również przy celowo uszkodzonych lub pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych”* wraz z propozycją, by w związku z dokonanymi zmianami zawarli z Miejskimi Wodociągami i Kanalizacją Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością umowy na podstawie nowego wzorca umowy, poprzez stawiennictwo w siedzibie spółki, bądź za pośrednictwem inkasenta.

Prezes Urzędu uznał, że w celu jak najszybszego wyeliminowania z obrotu z udziałem konsumentów umów zawierających kwestionowane postanowienie zasadne i celowe jest skorzystanie z instrumentu prawnego przewidzianego w art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i przyjęcie złożonego przez Wodociągi zobowiązania w terminach wskazanych w zobowiązaniu.

Wobec spełnienia przesłanek wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.**

Ad II sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji nakładającej na przedsiębiorcę obowiązek wykonania zobowiązania, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę również obowiązek złożenia w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań. Wobec tego, Prezes Urzędu nałożył na Wodociągi obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, zawierającej:

- 1) kopię pierwszej zawartej umowy w oparciu o nowy wzorzec umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, zgodny z wprowadzonym w dniu 2 czerwca 2014 r. nowym wzorcem umowy, o ile taka umowa zostanie zawarta,
- 2) dowody przedłożenia odbiorcom wody i dostawcom ścieków, których umowy zawierają zakwestionowane postanowienie, informacji wskazanej w pkt I niniejszej decyzji,

w terminie 9 miesięcy (dziewięć miesięcy) od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

W związku z tym Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie II sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 i 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101, ze zm.), od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

*Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów*
Z-ca Dyrektora Delegatury w Łodzi

Andrzej Kędzia

Otrzymują:

Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
ul. Sienkiewicza 91
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski